

Tỷ số giới tính khi sinh trên thế giới và ở Việt Nam

LeãCõi Linh

Tỷ số giới tính khi sinh là một chỉ số dân số học nhưng lại nói lên nhiều điều về sự quá độ dân số, bình đẳng về giới trong xã hội cũng như những thách thức và trở ngại mà các nhà hoạch định chính sách dân số - xã hội cũng như những người làm việc trong lĩnh vực sức khỏe sinh sản gặp phải. Được coi là dao động xung quanh giá trị trung bình về mặt sinh học/dân số học là khoảng 105 trẻ trai tương ứng với 100 trẻ gái ra đời, chỉ số này không có nhiều biến động ở các quốc gia phát triển. Trái lại, châu Á nói chung và một số quốc gia đông dân như Ấn Độ và Trung Quốc đang trải qua giai đoạn mất cân bằng về tỷ số giới tính khá rõ rệt với nhiều hệ quả xã hội lâu dài. Bài tổng quan này nhằm mục đích cung cấp một số thông tin và số liệu về thực trạng và những yếu tố góp phần gây ra sự mất cân bằng này tại một số dân số có nhiều đặc điểm tương đồng với Việt Nam. Đồng thời, xu hướng và nghiên cứu về vấn đề này ở Việt Nam cũng được đưa ra thảo luận. Số liệu từ nhiều nguồn cho thấy thực tế đã có xu hướng gia tăng mất cân bằng về tỷ số giới tính tại Việt Nam trong thời gian gần đây, đi kèm với nhiều yếu tố liên quan. Những thảo luận mang tính khái quát về chiến lược và chính sách can thiệp cũng như bài học từ thực trạng của một số quốc gia khác là gợi ý cho nỗ lực của Chính phủ cũng như toàn xã hội nhằm khắc phục tình trạng này ở Việt Nam.

Từ khoá: Tỷ số giới tính, Tỷ số giới tính khi sinh, ưa thích có con trai, Việt Nam.

Sex ratio at birth: the overview of international trends and the situation in Viet Nam

Le Cu Linh

Sex ratio at birth (SRB) is a demographic indicator, which tells a lot about demographic transition, gender equity in any society as well as the challenges and barriers that population and social policy makers and reproductive health professionals and activists alike have long confronted. It is considered biologically and demographically that SRB should be approximately 105 males versus 100 female newborns. Unlike in more developed societies, SRB statistic in Asia, particularly in large population such as India and China is now in the unusual increasing trend with anticipated long-term consequences. This overview paper aims to provide some background information, statistic data and discussion on contributing factors of this skewed SRB toward higher number of boys than girls in some populations with similarities to Viet Nam. The statistics and research findings at different scales about this issue in Viet Nam have also been discussed. Multiple sources of data showed that SRB is at the rising trend in the last 8 years in Viet Nam, characterized by some contributing factors. The brief discussion on strategies and intervention policies is also presented in this overview, in the context of lessons learnt in other Asian countries, to provide preliminary implications for government policy and overall efforts of the whole society in Viet Nam to improve this situation.

Key words: Sex ratio, sex ratio at birth, son preference, Viet Nam.

Tác giả

TS. Lê Cự Linh - Trưởng Bộ môn Dân số, Trường Đại học Y tế công cộng - 138 Giảng Võ, Hà Nội.
Email: lcl@hsph.edu.vn.